

Bouwen aan regie

Onderzoek naar de provinciale rol op het gebied van wonen

Aanleiding

In 2019 bedraagt het tekort aan woningen in Nederland bijna 300.000 woningen. In de Randstadprovincies gaat het om bijna 180.000 woningen. In de Grondwet staat dat het bevorderen van voldoende woongelegenheden 'voorwerp van zorg' is voor de overheid. Het Rijk, de provincies en gemeenten hebben daarin ieder hun eigen verantwoordelijkheden en bevoegdheden. De regierol met betrekking tot het bouwen van nieuwe woningen ligt bij zowel de provincies als gemeenten. De gedachte hierachter is dat op deze niveaus het beste zicht is op de kwantitatieve en de kwalitatieve behoefte aan woningen en de mogelijkheden om daar invulling aan te geven. De wijze waarop de provincies invulling geven aan hun regierol is niet wettelijk bepaald. Provincies kunnen een eigen invulling geven aan hun rol en kunnen daarvoor verschillende instrumenten inzetten.

Het doel van dit onderzoek is Provinciale Staten van Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland ondersteunen in hun kaderstellende en controlerende rol door inzicht te geven in de wijze waarop de regierol op het gebied van wonen wordt ingevuld en uitgevoerd.

Vraagstelling

De centrale onderzoeksvraag is: *Op welke wijze hebben de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland invulling gegeven aan hun regierol op het gebied van wonen en hoe verloopt de uitvoering daarvan?*

De centrale onderzoeksvraag is uitgewerkt in drie onderzoeksvragen:

1. Hoe heeft de provincie het woonbeleid vormgegeven?
2. Hoe verloopt de uitvoering van het woonbeleid?
3. Is de informatie aan PS toereikend om hun kaderstellende en controlerende rol te vervullen uitgevoerd.

Conclusies

1. De beleidsdocumenten van de provincie bieden inzicht in wat de provincie wil bereiken op het gebied van wonen. Het doel van de provincie is het bevorderen van de beschikbaarheid van voldoende passende woningen in een aantrekkelijke leefomgeving, aansluitend op de behoeften van verschillende doelgroepen. De *Regionale Woonvisies* zijn voor de provincie het belangrijkste instrument. Via deze en andere instrumenten bevordert de provincie haar doelstellingen op het gebied van wonen. Ondanks de inspanningen van de provincie is er nog steeds sprake van een tekort aan woningen.
2. De provincie wil meer een meewerkende overheid zijn, maar in de uitvoering is hier nog onvoldoende sprake van. Ondanks dat er stappen zijn gezet in de goede richting is de provincie nog zoekende naar de wijze waarop zij haar rol invulling geeft. Een ander aspect van de provinciale rol betreft de wisselwerking tussen de provincie en haar buurprovincie(s) in een gebied waar een regionale woningmarkt de provinciegrenzen overschrijdt. Deze wisselwerking is nog niet optimaal.
3. Via onderzoek en monitoring, zoals de *Woonbarometer* en *Planmonitor*, verkrijgt de provincie kennis op het gebied van wonen. De communicatie en presentatie van deze kennis richting gemeenten en andere samenwerkingspartijen is echter niet optimaal. Ook worden onderzoeken en monitoring niet altijd goed met de regio afgestemd. Bij het opstellen van de regionale woonvisies dienen gemeenten uit te gaan van de

provinciale woningbehoefteramingen. Met de nieuwe Trendraming 2019 is de prognosemethodiek van de provincie voor het ramen van de woningbehoefte verbeterd.

4. Sinds 2019 zet de provincie weer financiële middelen in om de versnelling van de woningbouw te stimuleren. De *Vliegende Brigade* is hiervan een voorbeeld. De provincie is hier relatief laat mee, andere provincies in de Randstad zetten dergelijke instrumenten al meerdere jaren in. Omdat de instrumenten pas sinds kort worden ingezet is er over de uitvoering nog weinig te zeggen.
5. De *Omgevingsverordening* vormt een logische juridische vertaling van het omschreven woonbeleid. De provincie stuurt voornamelijk aan de voorkant, via vooroverleg, op de beleidsdoelen. Andere ruimtelijke ordening instrumenten, zoals *zienswijzen* en *reactieve aanwijzingen*, worden op het gebied van wonen beperkt ingezet.
6. De informatievoorziening aan PS over wonen is verbeterd nadat GS en PS hier in 2019 verscherpte afspraken over hebben gemaakt.

Aanbevelingen

Vraag GS om uitvoering te geven aan de volgende aanbevelingen:

1. Werk de rol van een meewerkende overheid eenduidig uit, borg dit in de ambtelijke organisatie en communiceer helder over de rolinvulling richting de regio's.
2. Besteed meer aandacht aan de capaciteitsproblemen bij gemeenten. Dit geldt nog sterker als de capaciteitsproblemen een gevolg zijn van provinciaal beleid. Heb daarbij oog voor de tijd en inzet die de omslag naar een integrale benadering vraagt van de gemeenten.
3. Verbeter de afstemming tussen de provincies daar waar woningmarktgebieden over provinciegrenzen heen lopen.
4. Benut de aanwezige kennis op het gebied van wonen door deze actief richting gemeenten en andere samenwerkingspartijen te communiceren.
5. Betrek gemeenten standaard bij de totstandkoming van woningbehoefteramingen. Consensus over de juistheid en actualiteit (voor gemeenten relevante) cijfers dient het uitgangspunt te zijn.
6. Stel tijdig financiële instrumenten in. De woningmarkt fluctueert en vraagt op verschillende momenten om verschillende (financiële) instrumenten. Overweeg om de financiële instrumenten zo in te stellen dat ze ongeacht de status van de woningmarkt ingezet kunnen worden. In tijden van grotere vraag kunnen projecten bijvoorbeeld worden versneld, terwijl in tijden van een groter aanbod de projecten bijvoorbeeld gericht zijn op het opgang houden van de bouwproductie.
7. Ga na welke lessen geleerd kunnen worden van andere provincies. Het eigen instrumentarium kan worden uitgebreid met instrumenten die in andere provincies goed werken.

Meer informatie

Dit onderzoek heeft geresulteerd in het rapport '*Bouwen aan regio*' en vindt u op onze website www.randstedelijke-rekenkamer.nl. Voor meer informatie kunt u zich wenden tot Ans Hoenderdos, info@randstedelijke-rekenkamer.nl tel. 020 58 18 585.